

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра клінічної фармакології, фармації,
фармакотерапії і косметології

Крайдашенко О.В., Самура Т.О.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ФАРМАКОТЕРАПІЇ
ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

Запоріжжя 2014

Навчально-методичний посібник
для практичних занять з фармакоterapiї
для викладачів фармацевтичного факультету
затверджений на засіданні
кафедри клінічної фармакології, фармації,
фармакоterapiї і косметології ЗДМУ
(Протокол № 10 від 22.01.2014 р.)

Затверджено на засіданні ЦМК
фармацевтичних дисциплін ЗДМУ
(Протокол № __ від _____ 2014 р.)

Затверджено на засіданні ЦМР ЗДМУ
(Протокол № __ від _____ 2014 р.)

Рецензенти:

Зав. кафедри внутрішніх хвороб 3 ЗДМУ,
д.мед.н., доцент Доценко С.Я.

Професор кафедри фармакології
і медичної рецептури ЗДМУ,
д.мед.н., професор Стець В.Р.

ТЕМА №1. ВВЕДЕННЯ В ФАРМАКОТЕРАПІЮ. ЗНАЙОМСТВО З КАФЕДРОЮ

ФАРМАКОТЕРАПІЯ – наука про використання лікарських засобів з метою лікування (діагностики, профілактики і лікування хвороб)

pharmakon – ліки; **terapeia** – розділ медицини, який займається вивченням внутрішніх хвороб (діагностикою, профілактикою і лікуванням)

Поняття хвороби, етіології, патогенезу, симптому, синдрому та ін. є необхідними для засвоєння курсу.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні відомості про етіологію, патогенез, симптоми, синдроми хвороби людини; ознайомитися з видами фармакоterapiї, медичною документацією.

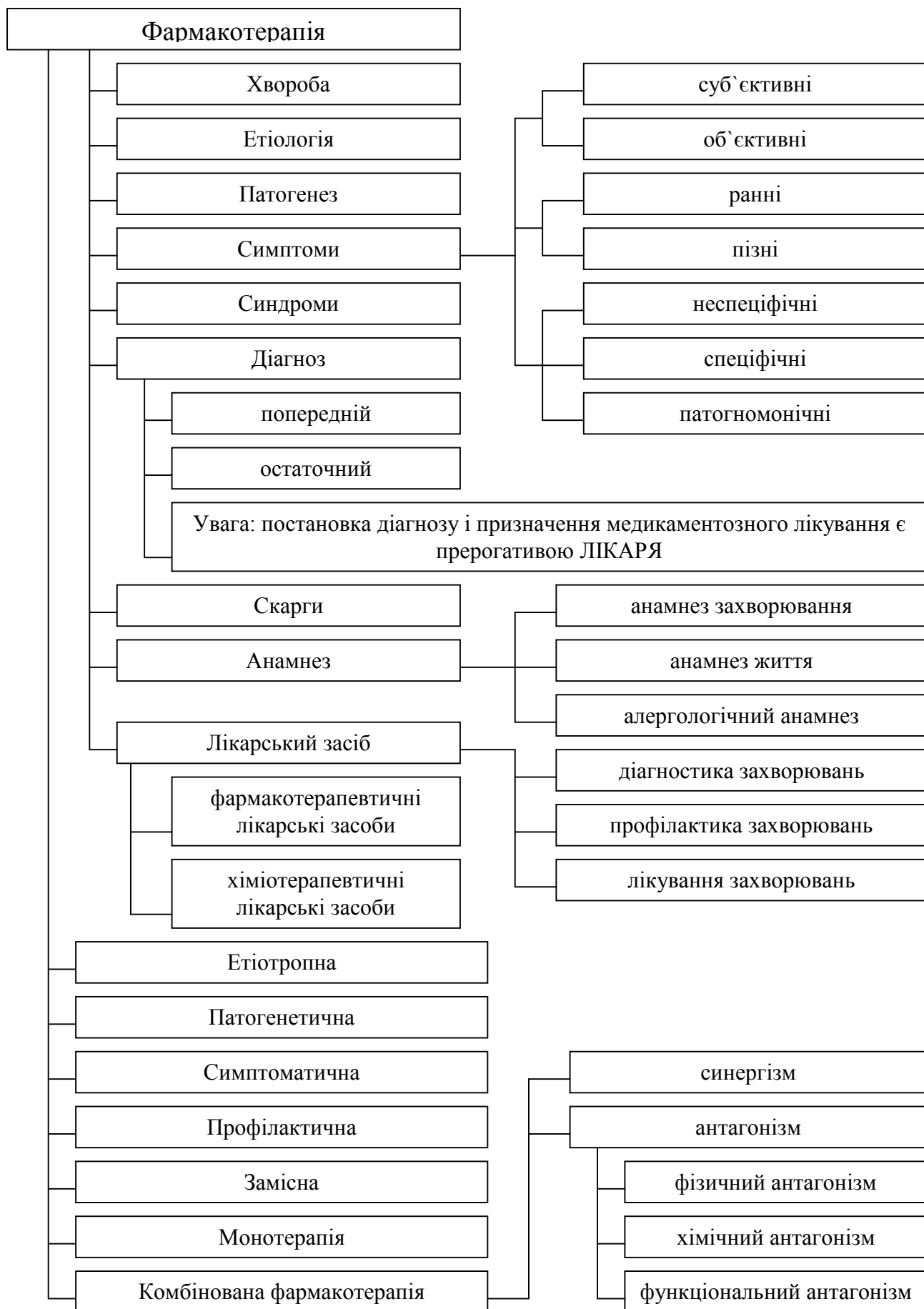
Конкретні цілі:

1. Студентам необхідно засвоїти такі поняття як етіологія, патогенез, симптом, синдром;
2. Ознайомитися з видами фармакоterapiї;
3. Ознайомитися з основними видами медичної документації;
4. Визначити роль і значення фармакоterapiї в комплексному лікуванні різних захворювань;

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Мета і задачі фармакоterapiї.
2. Взаємозв'язок ФТ з медико-біологічними та клінічними дисциплінами.
3. Загальні поняття про етіологію, патогенез та перебіг хвороб людини.
4. Основні види фармакоterapiї: етіотропна, патогенетична, симптоматична, замісна.
5. Поняття «симптом» та «синдром».
6. Медична документація: амбулаторна картка хворого, історія хвороби стаціонарного хворого, лист лікарських призначень. Їх структура, обсяг даних, правила заповнювання.
7. Етика і деонтологія в фармакоterapiї.

ГРАФОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ «ВВЕДЕННЯ В ФАРМАКОТЕРАПІЮ. ЗНАЙОМСТВО З КАФЕДРОЮ»

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблшинг, 2000.- 541с.
3. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.-М.: Медицина, 1990. - 688с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЭОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
7. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
8. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.- 672 с.
9. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
10. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
11. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
12. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
13. Фармакотерапія / За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
14. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
15. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів.

Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням кінцевого тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів інцевого контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ВВЕДЕННЯ В ФАРМАКОТЕРАПІЮ. ЗНАЙОМСТВО З КАФЕДРОЮ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №2.

МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Термін «**Діагностика**» (від грецького *diagnostikos*- здатність розпізнавати) використовується в медицині для визначення процесу розпізнавання хвороби, встановлення діагнозу.

Основу диференціальної діагностики становить вибір найхарактернішого, головного синдрому або симптому хвороби та зіставлення його з такими самими ознаками іншого захворювання.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні відомості про методи обстеження хворого; ознайомитися з видами обстеження хворого, медичною документацією.

Конкретні цілі:

1. Студентам необхідно засвоїти такі поняття як методи обстеження;
2. Ознайомитися з видами методів суб'єктивного обстеження;
3. Ознайомитися з видами методів об'єктивного обстеження;
4. Ознайомитися з видами допоміжних методів;
5. Ознайомитися з основними видами медичної документації;
6. Визначити значення методів обстеження хворого для діагностики і фармакотерапії.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Основні методи обстеження хворого: фізикальні, лабораторні, інструментальні.
2. Поняття про загальні, обов'язкові та додаткові методи обстеження.
3. Поняття про суб'єктивне обстеження: отримання загальних відомостей про обобу, скарги хворого, анамнез хвороби, анамнез життя, сімейний анамнез і спадковість.
4. Поняття про об'єктивне обстеження: зовнішній огляд хворого, пальпація, перкусія, аускультация.
5. Поняття про допоміжні методи обстеження: лабораторні (дослідження крові, сечі, калу, мокротиння тощо), рентгенологічні (дослідження серця, легень, органів травного каналу, нирок, кісток тощо), інструментальні методи (із застосуванням гастроскопа, бронхоскопа, електрокардіографа, ультразвукового сканера, комп'ютерного томографа тощо).

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблшинг, 2000.- 541с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
5. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
6. Фармакотерапія У 2-х томах / За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцький.- Київ: Медицина, 2012. –Т. 1. -952
7. Фармакотерапія / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
8. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
9. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати.

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням кінцевого тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 3.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ, ТУБЕРКУЛЬОЗУ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Захворювання органів дихання та туберкульоз у наш час є одними з найпоширеніших груп захворювань. Програмою передбачено вивчення етіології, патогенезу, основних синдромів та клінічних ознак захворювань органів дихання, механізми бронхообструкції, основні напрямки фармакоterapiї (вплив на тонус бронхів, утворення та виведення мокротиння та його характер) та групи лікарських засобів (бронходилататори, відхаркуючі, пртизапальні, мукорегулятори) при бронхообструктивних захворюваннях органів дихання (бронхіт, бронхіальна астма); етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки туберкульозу, принципи фармакоterapiї; етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки гнійних бронхитів та пневмоній та принципи їх фармакоterapiї.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї захворювань органів дихання, туберкульозу.

Конкретні цілі:

1. Вивчення захворювань органів дихання та механізмів бронхообструкції.
2. Вивчення туберкульозу.
3. Вивчення гнійних бронхитів та пневмоній.
4. Прогноз при пневмонії, бронхіті, бронхіальній астмі.
5. Роль провізора в підвищенні ефективності терапії хворих пульмонологічного профілю.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань органів дихання.
2. Механізми бронхообструкції.
3. Основні напрямки фармакоterapiї (вплив на тонус бронхів, утворення та виведення мокротиння та його характер) та групи лікарських засобів (бронходилататори, відхаркуючі, пртизапальні, мукорегулятори) при бронхообструктивних захворюваннях органів дихання (бронхіт, бронхіальна астма).
4. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки туберкульозу, принципи фармакоterapiї.
5. Етіологія, патогенез, основні клінічні ознаки гнійних бронхитів та пневмоній. Принципи фармакоterapiї.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ,
ТУБЕРКУЛЬОЗУ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
3. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.-М.: Медицина, 1990. - 688с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.- 672 с.
11. Окороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
12. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
13. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
14. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
15. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
16. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінцицького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
17. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
18. Палеев Н.Р., Царькова Л.Н., Борохов А.И. Хронические неспецифические заболевания легких. – М.: Медицина, 1985. – 239с.
19. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ОРГАНІВ ДИХАННЯ,
ТУБЕРКУЛЬОЗУ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 4.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ВУХА, ГОРЛА, НОСА, ОЧНИХ ТА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ХВОРОБ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Захворювання лор-органів та очей становлять одну з найпоширеніших груп захворювань. Програмою передбачено вивчення етіології, патогенезу, основних синдромів та клінічних ознак захворювань очей, основні напрямки фармакоterapiї (гальмування алергічних реакцій, регуляція внутришньоочного тиску, м'язового тонусу, величини зиниці) та групи лікарських засобів при захворюваннях очей (кон'юнктивіти, глаукома, початкова катаракта, крововиливи у сітківку, дегенеративні зміни сітківки), а також етіологію, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань лор-органів, основні напрямки фармакоterapiї (гальмування алергічних реакцій, регуляція м'язового тонусу, вплив на склеротичні процеси), групи лікарських засобів при захворюваннях лор-органів (отити, фарингіти, ларингіти, риніти, отосклероз), групи лікарських засобів при стоматологічних хворобах, основні принципи антибіотикотерапії при бактеріальних захворюваннях в офтальмології, отоларингології та стоматології.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї в офтальмології, оториноларингології та стоматології.

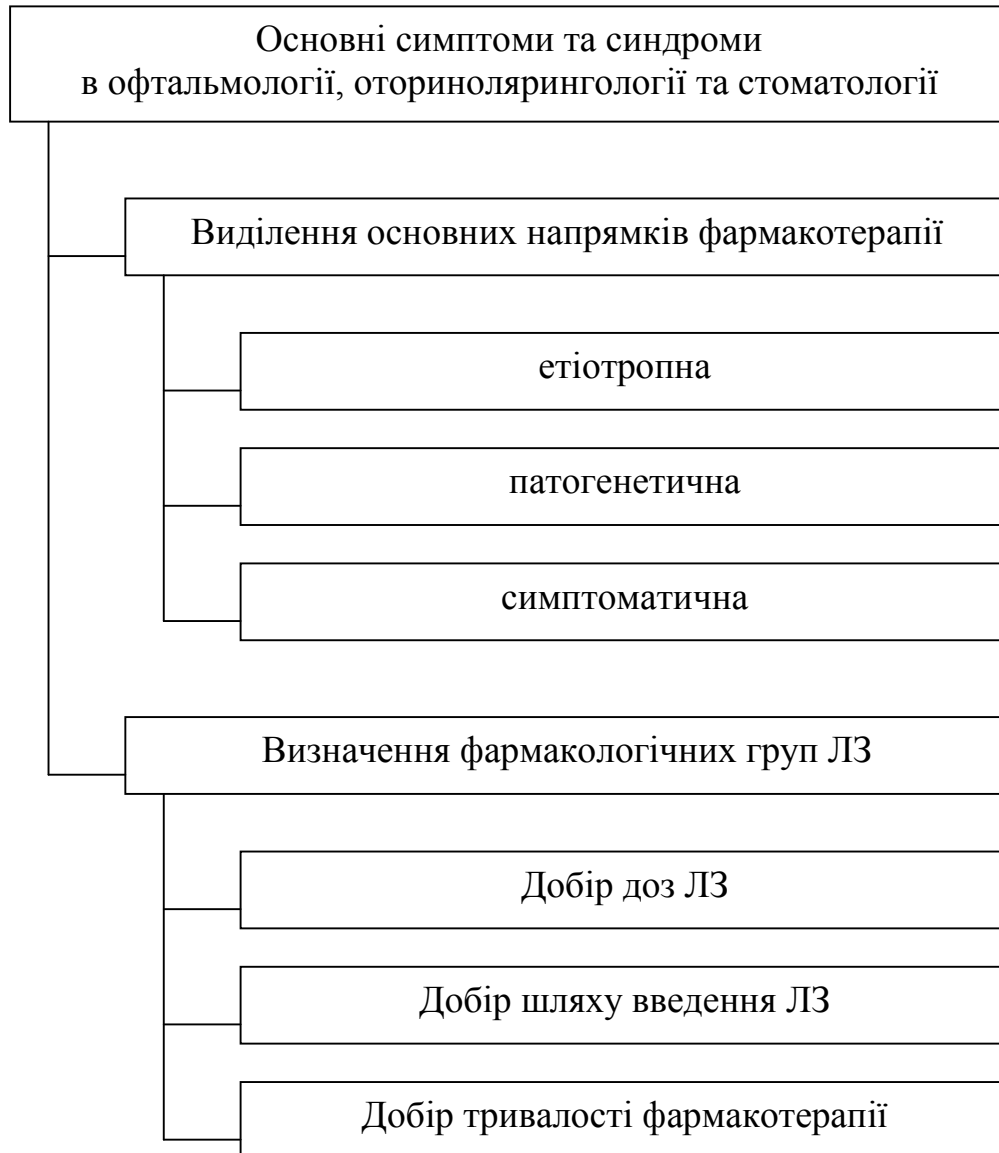
Конкретні цілі:

1. Визначити принципи вибору напрямків фармакоterapiї в офтальмології, оториноларингології та стоматології.
2. Визначити роль провізора в профілактиці ускладнень лікарської терапії захворювань очей, ЛОР-хвороб та стоматологічних хворобах.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань очей.
2. Основні напрямки фармакоterapiї (гальмування алергічних реакцій, регуляція внутришньоочного тиску, м'язового тонусу, величини зиниці) та групи лікарських засобів при захворюваннях очей (кон'юнктивіти, глаукома, початкова катаракта, крововиливи у сітківку, дегенеративні зміни сітківки).
3. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань лор-органів.
4. Основні напрямки фармакоterapiї (гальмування алергічних реакцій, регуляція м'язового тонусу, вплив на склеротичні процеси) та групи лікарських засобів при захворюваннях лор-органів (отити, фарингіти, ларингіти, риніти, отосклероз).
5. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки стоматологічних хвороб (карієс, пульпіт, периодонтит, стоматит).
6. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при стоматологічних хворобах.
7. Основні принципи антибіотикотерапії при бактеріальних захворюваннях в офтальмології, отоларингології та стоматології.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ВУХА, ГОРЛА, НОСА, ОЧНИХ ТА
СТОМАТОЛОГІЧНИХ ХВОРОБ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГСОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххакзен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
12. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
13. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
- 16.12.Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
17. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ВУХА, ГОРЛА, НОСА, ОЧНИХ ТА
СТОМАТОЛОГІЧНИХ ХВОРОБ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 5.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІШЕМІЧНОЇ ХВОРОБИ СЕРЦЯ, АТЕРОСКЛЕРОЗУ, АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Серцево-судинні захворювання є найбільш поширеною групою захворювань. Серед причин смерті серцево-судинні захворювання займають одне з перших місць. Програмою передбачено вивчення таких питань як фактори ризику уражень серцево-судинної системи, епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки хронічної ішемічної хвороби серця (ХІХС), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів, які застосовуються при ХІХС, епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки гіпертонічної хвороби та симптоматичних гіпертензій, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при гіпертонічній хворобі та симптоматичних гіпертензіях, поняття про дисліпідемії, основні групи гіполіпідемічних засобів, гіпертонічні кризи, напад стенокардії, гострий інфаркт міокарду, гостра серцева недостатність (набряк легенів): основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів, невідкладна допомога.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії ішемічної хвороби серця, артеріальної гіпертензії, атеросклерозу.

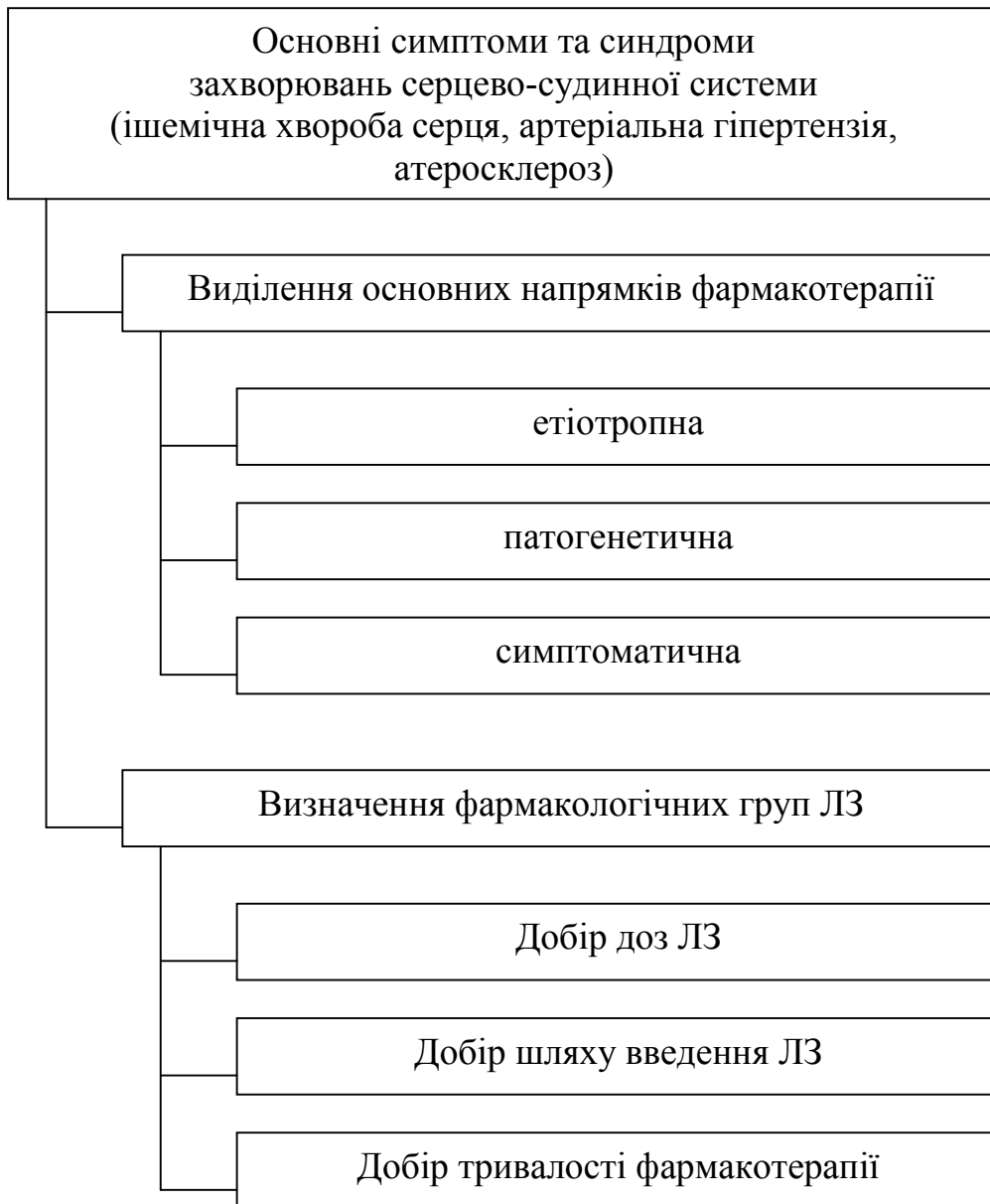
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії ІХС, артеріальної гіпертензії, атеросклерозу.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії ІХС, артеріальної гіпертензії, атеросклерозу.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Фактори ризику уражень серцево-судинної системи.
2. Епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки хронічної ішемічної хвороби серця (ХІХС).
3. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів, які застосовуються при ХІХС.
4. Епідеміологія, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки гіпертонічної хвороби та симптоматичних гіпертензій.
5. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при гіпертонічній хворобі та симптоматичних гіпертензіях.
6. Поняття про дисліпідемії.
7. Основні групи гіполіпідемічних засобів.
8. Гіпертонічні кризи, напад стенокардії, гострий інфаркт міокарду, гостра серцева недостатність (набряк легенів): основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів.
9. Невідкладна допомога.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІШЕМІЧНОЇ ХВОРОБИ СЕРЦЯ, АТЕРОСКЛЕРОЗУ,
АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Метелица В.И. Справочник по клинической фармакологии сердечно-сосудистых лекарственных средств. – М.: Медпрактика, 1996. –784 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. Окороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
17. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
18. Крыжановский В.А. Диагностика и лечение сердечной недостаточности. – Запорожье: Знание, 1998. – 184с.
19. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
20. Мазур Н.А. Основы клинической фармакологии и фармакотерапии в кардиологии. – М.: Медицина, 1992. – 304 с.
21. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
22. Насонова В.А., Астапенко М.Т. Клиническая ревматология. – М.: Медицина. 1990. – 319 с.

23. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
24. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
25. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІШЕМІЧНОЇ ХВОРОБИ СЕРЦЯ, АТЕРОСКЛЕРОЗУ,
АРТЕРІАЛЬНОЇ ГІПЕРТЕНЗІЇ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 6.

«ФАРМАКОТЕРАПІЯ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ, ПОРУШЕНЬ РИТМУ СЕРЦЯ, ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕРИФЕРИЧНИХ СУДИН»

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Серцево-судинні захворювання є найбільш поширеною групою захворювань. Серед причин смерті серцево-судинні захворювання займають одне з перших місць. Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки хронічної серцевої недостатності, основні напрямки фармакоterapiї (поліпшення скорочувальної функції міокарду, гальмування процесів ремоделювання міокарду, покращення якості життя, вплив на тривалості життя) та групи лікарських засобів при хронічній серцевій недостатності, етіологія, патогенез, клінічні ознаки аритмій, основні напрямки фармакоterapiї та групи антиаритмічних препаратів

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї хронічної серцевої недостатності, порушень ритму серця, захворювань периферичних судин.

Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакоterapiї хронічної серцевої недостатності, порушень ритму серця, захворювань периферичних судин.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень хронічної серцевої недостатності, порушень ритму серця, захворювань периферичних судин.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки хронічної серцевої недостатності..
2. Основні напрямки фармакоterapiї (поліпшення скорочувальної функції міокарду, гальмування процесів ремоделювання міокарду, покращення якості життя, вплив на тривалості життя) та групи лікарських засобів при хронічній серцевій недостатності
3. Етіологія, патогенез, клінічні ознаки аритмій.
4. Основні напрямки фармакоterapiї та групи антиаритмічних препаратів
5. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань периферичних артеріальних судин.
6. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при захворюваннях периферичних артеріальних судин (облітеруючий атеросклероз, хвороба Рейно).
7. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань периферичних венозних судин.
8. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при захворюваннях периферичних венозних судин (тромбофлебіти, варикозна хвороба вен).

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ, ПОРУШЕНЬ
РИТМУ СЕРЦЯ, ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕРИФЕРИЧНИХ СУДИН»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Метелица В.И. Справочник по клинической фармакологии сердечно-сосудистых лекарственных средств. – М.: Медпрактика, 1996. –784 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
17. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
18. Крыжановский В.А. Диагностика и лечение сердечной недостаточности. – Запорожье: Знание, 1998. – 184с.
19. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
20. Мазур Н.А. Основы клинической фармакологии и фармакотерапии в кардиологии. – М.: Медицина, 1992. – 304 с.
21. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.

22. Насонова В.А., Астапенко М.Т. Клиническая ревматология. – М.: Медицина. 1990. – 319 с.
23. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
24. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М.- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
25. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.

3.Набори завдань вихідного рівня.

4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ, ПОРУШЕНЬ
РИТМУ СЕРЦЯ, ЗАХВОРЮВАНЬ ПЕРИФЕРИЧНИХ СУДИН»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 7.
ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО
ТРАКТУ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань шлунку та 12-п. к-ки, основні напрямки фармакотерапії (протизапальна, вплив на моторику, ерадикація H, рулогі, антисекреторна) та групи лікарських засобів при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (гастрит, виразкова хвороба, гастроєзофагальна рефлюксна хвороба, коліти).

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії захворювань органів травлення.

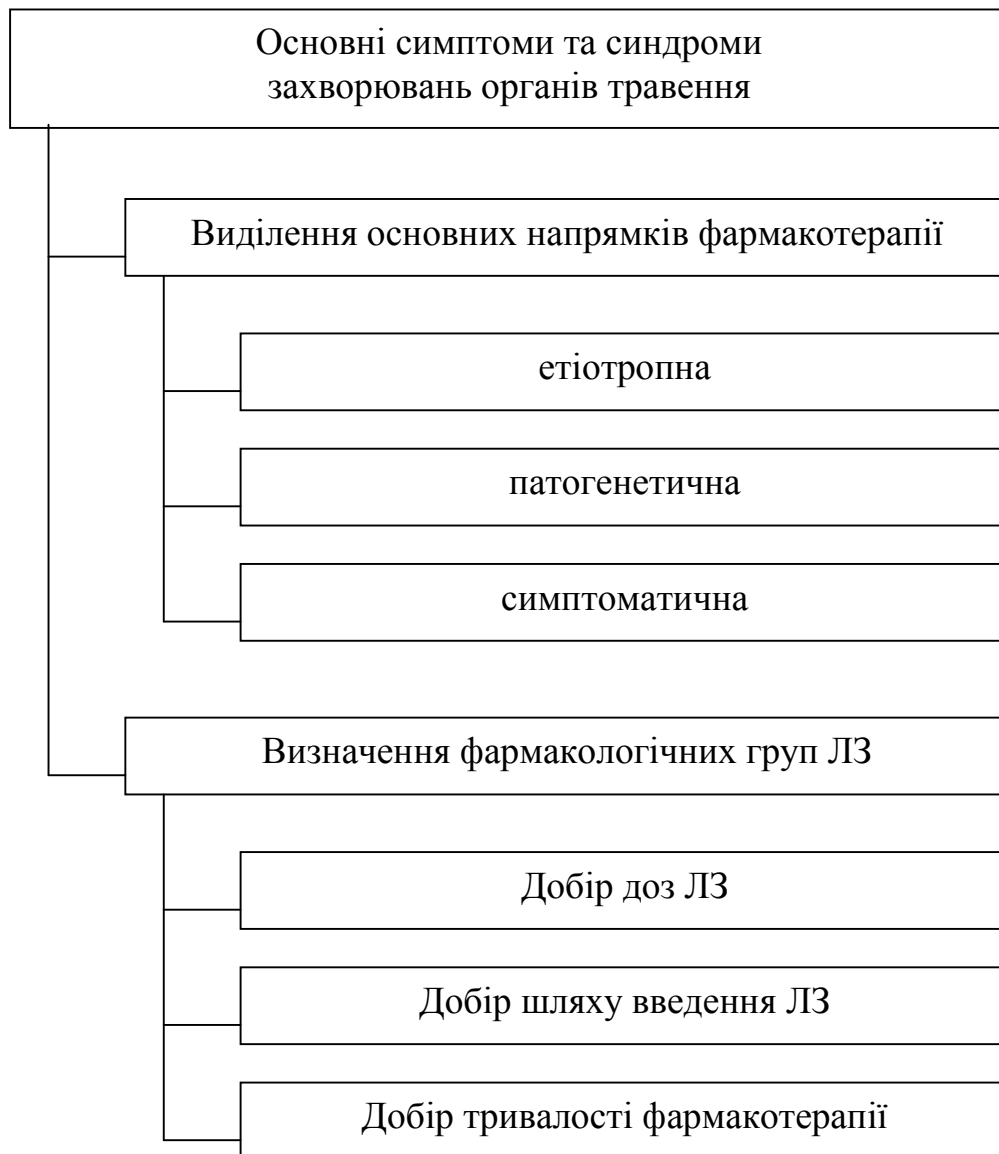
Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії захворювань органів травлення.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань органів травлення.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань шлунку та 12-п. к-ки.
2. Основні напрямки фармакотерапії (протизапальна, вплив на моторику, ерадикація H, рулогі, антисекреторна) та групи лікарських засобів при захворюваннях шлунково-кишкового тракту (гастрит, виразкова хвороба, гастроєзофагальна рефлюксна хвороба, коліти).

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО
ТРАКТУ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.- 672с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
17. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
18. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
19. Григорьев П.Я., Яковенко А.В. Клиническая гастроэнтерология. – М.: Медицинское информационное агентство, 1998.-647с.
20. Дворецкий Л.И., Воробьев П.А. Дифференциальный диагноз и лечение при анемическом синдроме. – М.: Ньюдиамед-АО, 1994. – 32с.
21. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
22. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.

23. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
24. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
25. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
26. Очерки клинической гастроэнтерологии /Под ред. В.И. Хворостинка. – Харьков: ФАКТ, 1997. – 280с.
27. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 8.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ГЕПАТО-БІЛІАРНОЇ СИСТЕМИ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань підшлункової залози, печінки, жовчного міхура, основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при захворюваннях - холецистит, панкреатит, дискінезії жовчних шляхів, жовчно-кам'яна хвороба, гепатити.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї захворювань органів гепато-біліарної системи.

Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакоterapiї захворювань органів гепато-біліарної системи
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакоterapiї захворювань органів гепато-біліарної системи.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань підшлункової залози, печінки, жовчного міхура.
2. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при захворюваннях - холецистит, панкреатит, дискінезії жовчних шляхів, жовчно-кам'яна хвороба, гепатити.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ГЕПАТО-БІЛІАРНОЇ
СИСТЕМИ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
16. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінцицького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
17. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
18. Григорьев П.Я., Яковенко А.В. Клиническая гастроэнтерология. – М.: Медицинское информационное агентство, 1998.-647с.
19. Дворецкий Л.И., Воробьев П.А. Дифференциальный диагноз и лечение при анемическом синдроме. – М.: Ньюдиамед-АО, 1994. – 32с.
20. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
21. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.

22. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
23. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
24. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М.- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
25. Очерки клинической гастроэнтерологии /Под ред. В.И. Хворостинка. – Харьков: ФАКТ, 1997. – 280с.
26. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 9.
ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ НИРОК
І СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ.

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань нирок та сечових шляхів, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях нирок та сечових шляхів (гломерулонефрити, січокам'яна хвороба, гостра та хронічна ниркова недостатність), етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки циститів та пієлонефритів, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при циститах та пієлонефритах.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів.

Конкретні цілі

1. Принципи вибору напрямків фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів.
2. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань нирок і сечовивідних шляхів.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань нирок та сечових шляхів.
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях нирок та сечових шляхів (гломерулонефрити, січокам'яна хвороба, гостра та хронічна ниркова недостатність).
3. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки циститів та пієлонефритів.
4. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при циститах та пієлонефритах.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ НИРОК
І СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЭОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
17. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
18. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
19. Дворецкий Л.И., Воробьев П.А. Дифференциальный диагноз и лечение при анемическом синдроме. – М.: Ньюдиамед-АО, 1994. – 32с.
20. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
21. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.
22. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.

23. Насонова В.А., Астапенко М.Т. Клиническая ревматология. – М.: Медицина. 1990. – 319 с.
24. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
25. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
26. Нефрология в терапевтической практике / А.С. Чиж, С.А. Петров, Г.А. Ящиковская и др.; Под общ. ред. проф. А.С. Чижа. – 3-е изд., доп. – Мн.: Выщ. шк., 1998. – 557 с.
27. Нефрология: руководство для врачей / под ред. И.Е. Тареевой. – РАМН. – М.: Медицина, 1995. – Т.1. – 496с., Т.2. – 512с.
28. Руководство по гематологии. В 2-х томах /Под. ред. А.И. Воробьева. – М.: Медицина, 1985. – Т.1.- 488с. – Т.2. - 968с.
29. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ НИРОК І СЕЧОВИВІДНИХ ШЛЯХІВ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 10

ФАРМАКОТЕРАПІЯ СИСТЕМНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки системних захворювань сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, ревматоїдний артрит), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при цих захворюваннях (протизапальні нестероїдні, стероїдні), етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань суглобів (деформуючий остеоартроз, остеоартрити), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів (протизапальні, знеболюючі, гальмування остеопорозу, захист хрящової тканини).

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії захворювань сполучної тканини.

Конкретні цілі

1. Основні принципи лікування системних захворювань сполучної тканини.
2. Роль провізора в забезпеченні ефективності і профілактиці ускладнень фармакотерапії системних захворювань сполучної тканини.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки системних захворювань сполучної тканини (системний червоний вовчак, системна склеродермія, ревматоїдний артрит).
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при цих захворюваннях (протизапальні нестероїдні, стероїдні).
3. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань суглобів (деформуючий остеоартроз, остеоартрити).
4. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів (протизапальні, знеболюючі, гальмування остеопорозу, захист хрящової тканини).

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ СИСТЕМНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Метелица В.И. Справочник по клинической фармакологии сердечно-сосудистых лекарственных средств. – М.: Медпрактика, 1996. –784 с.
12. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.- 672с.
13. Огороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
14. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
15. 13.Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
16. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
17. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
18. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінцицького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
19. Кулага В.В., Романенко І.М. Алергічні захворювання шкіри.-К.: Здоров'я, 1997. – 256с.
20. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
21. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
22. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ СИСТЕМНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
СПОЛУЧНОЇ ТКАНИНИ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 11.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЕНДОКРИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ І ПОРУШЕНЬ ОБМІНУ РЕЧОВИН

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань ендокринної системи, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет I та II типів, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, патологічне ожиріння), гіпоглікемічні та гіперглікемічні коми, невідкладна допомога, групи лікарських засобів, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки подагри, основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при подагрі.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії ендокринних захворювань і порушень органів речовин.

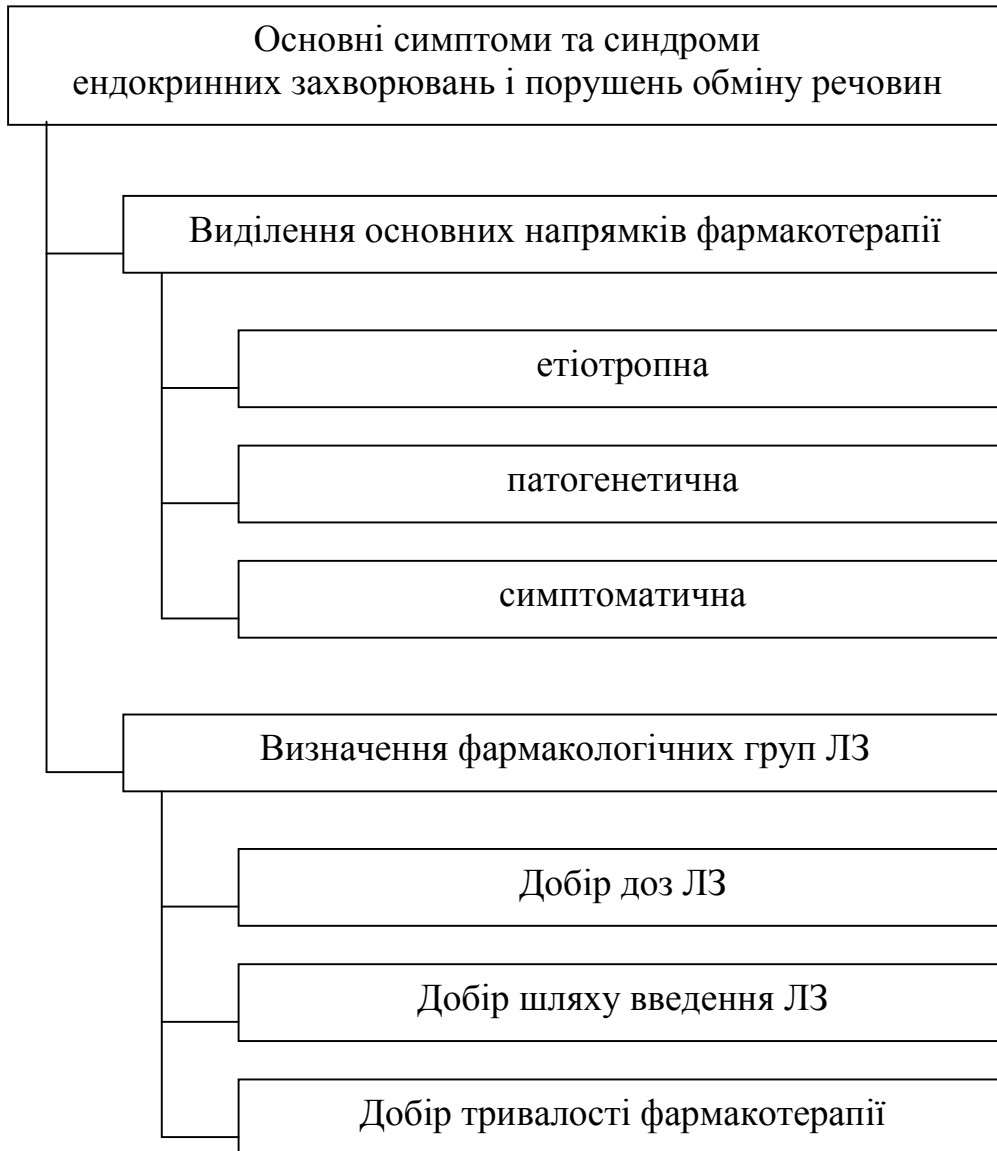
Конкретні цілі

1. Основні принципи лікування ендокринних захворювань і порушень обміну речовин.
2. Роль провізора в забезпеченні ефективності, профілактиці ускладнень фармакотерапії захворювань залоз внутрішньої секреції й обміну речовин.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань ендокринної системи.
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет I та II типів, тиреотоксикоз, гіпотиреоз, патологічне ожиріння).
3. Гіпоглікемічні та гіперглікемічні коми. Невідкладна допомога, групи лікарських засобів.
4. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки подагри.
5. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при подагрі.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЕНДОКРИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
І ПОРУШЕНЬ ОБМІНУ РЕЧОВИН»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххахзен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
17. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
16. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
17. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
18. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
19. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
20. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
- 3.
4. Набори завдань вихідного рівня.
5. Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЕНДОКРИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ
І ПОРУШЕНЬ ОБМІНУ РЕЧОВИН»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 12. ФАРМАКОТЕРАПІЯ АЛЕРГІЧНИХ СТАНІВ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Алергічні стани у наш час є дуже актуальною проблемою. Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та загальні клінічні ознаки алергічних станів, види алергічних реакцій, клінічні ознаки окремих нозологічних форм: крапивниця, набряк Квінке, синдром Лайела, синдром Стівенса-Джонсона, поняття про медикаментозну алергію, основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при алергічних станах, анафілактичний шок – поняття, клінічні ознаки, невідкладна допомога.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї алергічних станів.

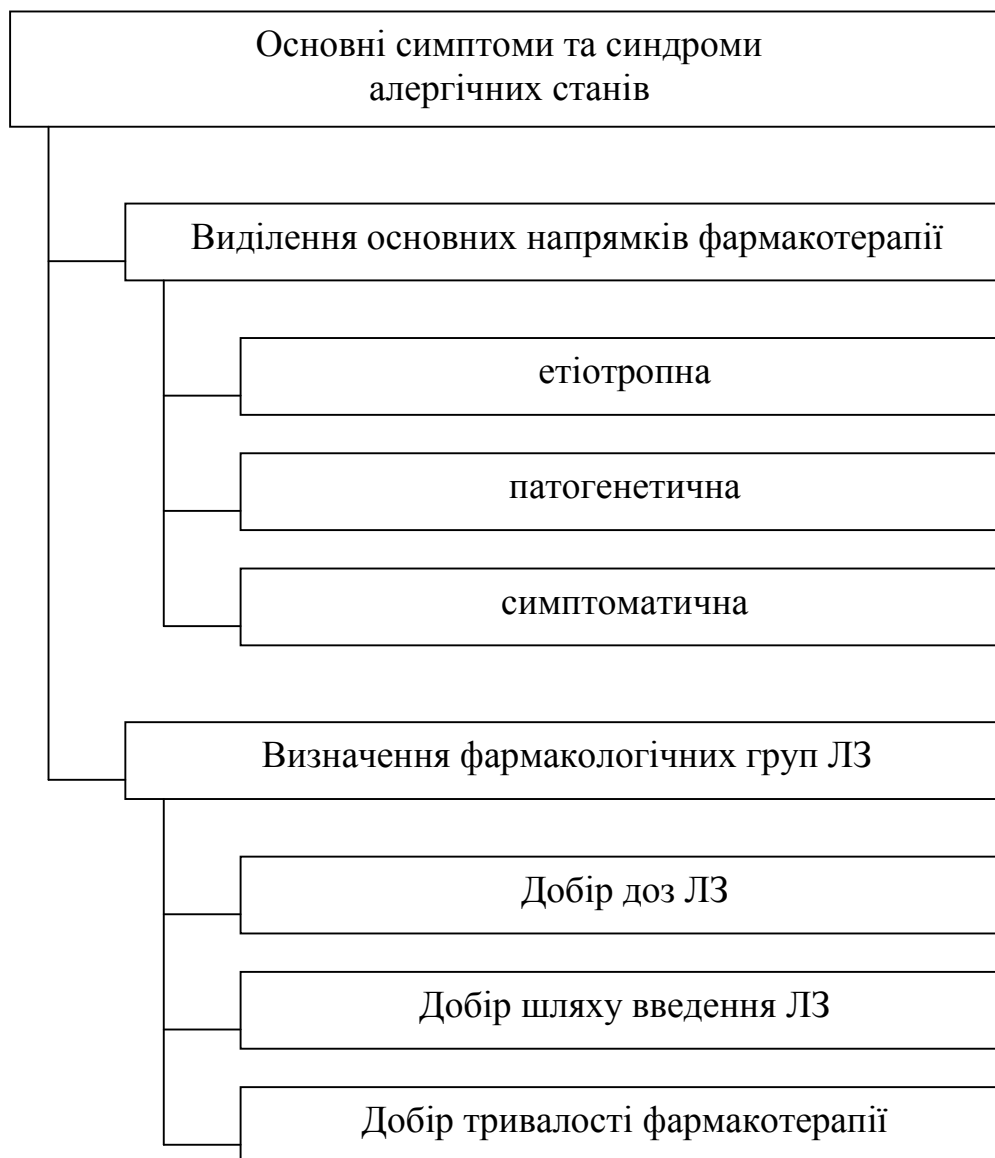
Конкретні цілі:

2. Роль провізора в профілактиці алергійних захворювань.
3. Роль провізора у своєчасному виявленні і лікуванні алергічних станів.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та загальні клінічні ознаки алергічних станів.
2. Види алергічних реакцій.
3. Клінічні ознаки окремих нозологічних форм: крапивниця, набряк Квінке, синдром Лайела, синдром Стівенса-Джонсона.
4. Поняття про медикаментозну алергію.
5. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при алергічних станах.
6. Анафілактичний шок – поняття, клінічні ознаки, невідкладна допомога.

ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ АЛЕРГІЧНИХ СТАНІВ»

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. О कोरोков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
13. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
14. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
15. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
17. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
18. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
19. Гургенидзе Г.В. Аллергология. – Тбилиси; Гатлеба, 1987. – 345с.
20. Кулага В.В., Романенко І.М. Алергічні захворювання шкіри.-К.: Здоров'я, 1997. – 256с.
21. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
22. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.
23. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.

24. Насонова В.А., Астапенко М.Т. Клиническая ревматология. – М.: Медицина. 1990. – 319 с.
25. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
26. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
27. Пыцкий В.И., Андрианова Н.В., Артамасова А.В. Аллергические заболевания. – М.: Медицина, 1984. – 272с.
28. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ АЛЕРГІЧНИХ СТАНІВ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА № 13.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ КРОВІ ТА ЗЛОЯКІСНИХ НОВОУТВОРЕНЬ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, діагностичні критерії анемій (залізодефіцитна, В-12- фолієводефіцитна, гемолітична, апластична), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при анеміях, етіологія, патогенез, діагностичні критерії лейкозів (гострі лейкози, хронічні лейкози). Клініка раку молочної залози, раку шлунка, раку легенів. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при злоякісних новоутвореннях, побічні реакції при проведенні хіміотерапії. Знеболююча терапія в онкології.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії захворювань крові та злоякісних новоутворень.

Конкретні цілі

1. Роль провізора в профілактиці розвитку дефіцитних анемій (залізо-, В₁₂-, фолієводефіцитних).
2. Роль провізора в підвищенні якості життя хворих з лейкозами.
3. Роль провізора у своєчасному виявленні хворих з патологією крові.
4. Роль провізора у своєчасному виявленні хворих з злоякісними новоутвореннями.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії анемій (залізодефіцитна, В-12- фолієводефіцитна, гемолітична, апластична).
2. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при анеміях.
3. Етіологія, патогенез, діагностичні критерії лейкозів (гострі лейкози, хронічні лейкози).
4. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів при лейкозах.
5. Принципи лікування злоякісних новоутворень.
6. Побічні реакції при проведенні хіміотерапії.
7. Знеболююча терапія в онкології.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ КРОВІ ТА ЗЛОЯКІСНИХ
НОВОУТВОРЕНЬ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Внутренние болезни. /Под ред. Ф.И. Комарова, В.Г., Кукеса, А.С. Сметнева.- М.: Медицина, 1990. - 688с.
5. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
6. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
7. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
8. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
9. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
10. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
11. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
12. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
13. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххахзен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
14. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
15. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
16. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
17. Дворецкий Л.И., Воробьев П.А. Дифференциальный диагноз и лечение при анемическом синдроме. – М.: Ньюдиамед-АО, 1994. – 32с.
18. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
19. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
20. Руководство по гематологии. В 2-х томах /Под. ред. А.И. Воробьева. – М.: Медицина, 1985. – Т.1.- 488с. – Т.2. - 968с.
21. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.
- 4.Набори завдань вихідного рівня.
- 5.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ЗАХВОРЮВАНЬ КРОВІ ТА ЗЛОЯКІСНИХ
НОВОУТВОРЕНЬ»

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №14.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ НЕРВОВИХ ТА ПСИХІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Нервові та психічні захворювання становлять одну з найбільш поширених груп захворювань серед загальної кількості захворювань населення України.

Програмою передбачено вивчення таких груп неврологічних захворювань як невралгії, радікуліти, неврити, хвороба Паркінсона, мігрень, психози (шизофренія, маніакально-депресивний психоз).

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакоterapiї нервових і психічних захворювань

Конкретні цілі:

2. Основні симптоми і синдроми неврологічних і психічних захворювань.
3. Етіологія, патогенез, клінічна картина та основні напрямки фармакоterapiї основних неврологічних захворювань (невралгії, радікуліти, неврити).
4. Етіологія, патогенез, клінічна картина та основні напрямки фармакоterapiї хвороби Паркінсона.
5. Етіологія, патогенез, клінічна картина та напрямки фармакоterapiї мігрені.
6. Поняття й основні напрямки фармакоterapiї психозів (шизофренія, маніакально-депресивний психоз).
7. Роль провізора в профілактиці ускладнень фармакоterapiї основних неврологічних і психічних захворювань.
8. Роль провізора в підвищенні ефективності і безпеки фармакоterapiї.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки захворювань нервової системи.
2. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при мігрені.
3. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при гострих та хронічних порушеннях мозкового кровообігу
4. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при невритах.
5. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при невралгіях.
6. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при радікулітах.
7. Основні напрямки фармакоterapiї та групи лікарських засобів при паркінсонізмі.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ НЕРВОВИХ ТА ПСИХІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
12. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
13. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінцицького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
14. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ НЕРВОВИХ ТА ПСИХІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №15.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ТРОПІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як поняття про інфекційні захворювання, класифікація інфекційних захворювань, збудники захворювань, шляхи передачі, особливо небезпечні інфекції (чума, сибірська виразка, холера), етіологія, патогенез, клінічні прояви, напрямки фармакотерапії, етіопатогенез, клінічні прояви і напрямки фармакотерапії основних кишкових інфекцій (харчові токсикоінфекції, дизентерія), етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії основних вірусних захворювань (грип, аденовірусна інфекція), етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії дифтерії, поняття про дитячі інфекції, клінічна картина, напрямки фармакотерапії кору, вітряної віспи, коклюшу, скарлатіни, етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії правця, етіологія, патогенез, клінічні прояви та напрямки фармакотерапії малярії.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії інфекційних і тропічних захворювань.

Конкретні цілі

1. Сучасні проблеми в лікуванні інфекційних захворювань.
2. Практичне значення комбінованої хіміотерапії інфекційних і тропічних захворювань, роль провізора.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Поняття про інфекційні захворювання.
2. Класифікація інфекційних захворювань.
3. Збудники захворювань, шляхи передачі.
4. Особливо небезпечні інфекції (чума, сибірська виразка, холера), етіологія, патогенез, клінічні прояви, напрямки фармакотерапії.
5. Етіопатогенез, клінічні прояви і напрямки фармакотерапії основних кишкових інфекцій (харчові токсикоінфекції, дизентерія).
6. Етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії основних вірусних захворювань (грип, аденовірусна інфекція).
7. Етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії дифтерії.
8. Поняття про дитячі інфекції.
9. Клінічна картина, напрямки фармакотерапії кору, вітряної віспи, коклюшу, скарлатіни.
10. Етіологія, патогенез, клінічні прояви й основні напрямки фармакотерапії правця.
11. Етіологія, патогенез, клінічні прояви та напрямки фармакотерапії малярії.

ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ТА ТРОПІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ»

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепяхин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
12. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
13. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Инфекционные болезни тропиков / под ред А.С. Сокол, А.Ф. Киселевой .-К: Здоров'я, 1992 .-280 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма стуентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ФАРМАКОТЕРАПІЯ ІНФЕКЦІЙНИХ І ТРОПІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ.”

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА 16.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ ШКІРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ І ЗАХВОРЮВАНЬ, ЯКІ ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Тема шкірних захворювання та захворювань, які передаються статевим шляхом у наш час є дуже актуальною. Програмою передбачено вивчення таких питань як етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки ураження шкіри та її дериватів, основні напрямки фармакотерапії (зниження впливу запалення і алергії, захист від сенсібілізації та світла, підсушування, стимуляція заживлення тканин), основні принципи лікування грибкових уражень, вірусних уражень шкіри, використання антисептиків, етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки венеричних захворювань (сифіліс, гонорея, хламідіоз, трихомонадоз, СНІД), основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії шкірних захворювань і захворювань, які передаються статевим шляхом.

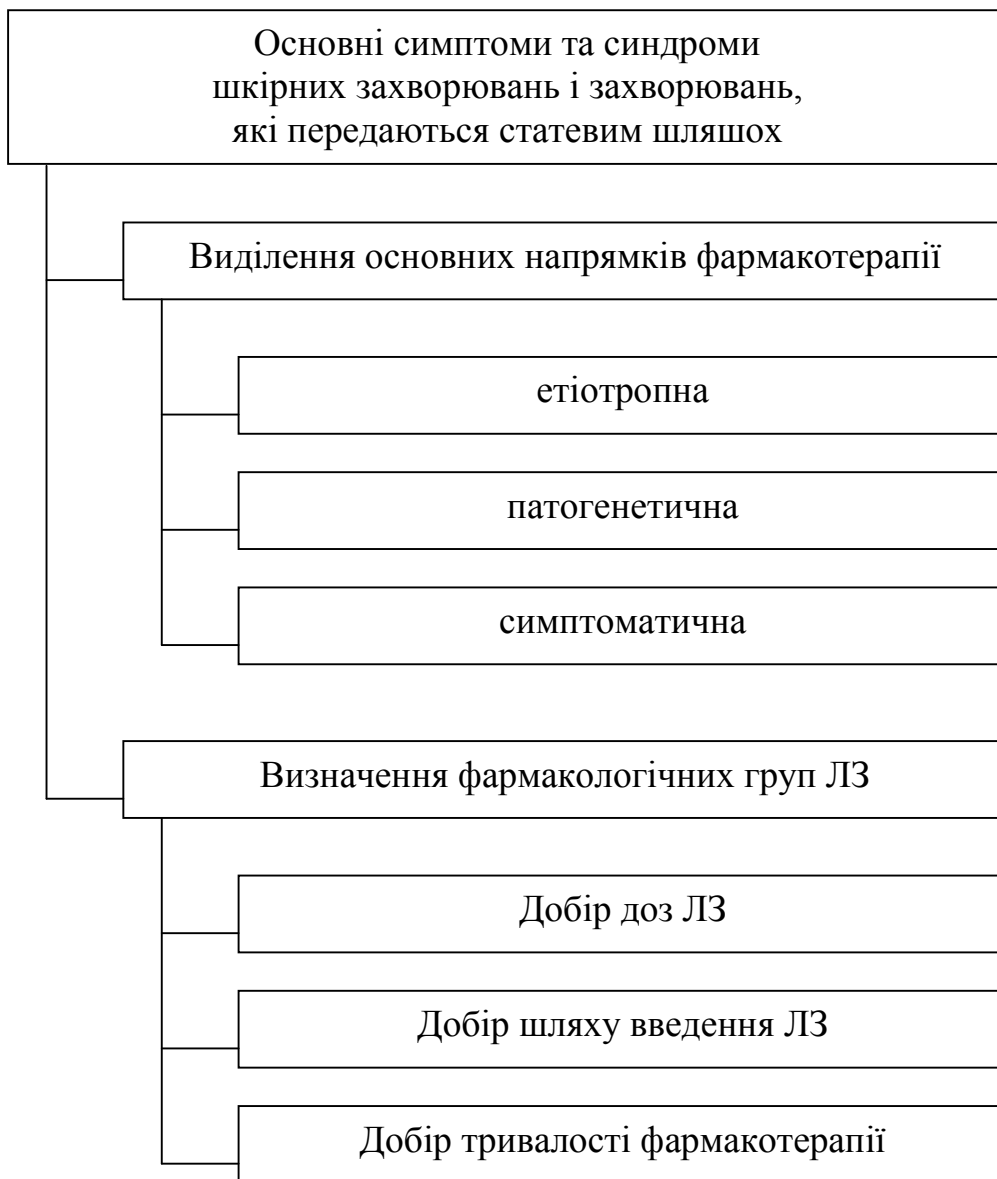
Конкретні цілі

1. Сучасні проблеми захворювань, які передаються статевим шляхом. Стратегія профілактики ЗПСШ.
2. Проблеми самолікування шкірних захворювань і захворювань, які передаються статевим шляхом.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки ураження шкіри та її дериватів.
2. Основні напрямки фармакотерапії (зниження впливу запалення і алергії, захист від сенсібілізації та світла, підсушування, стимуляція заживлення тканин).
3. Основні принципи лікування грибкових уражень, вірусних уражень шкіри, використання антисептиків.
4. Етіологія, патогенез, основні синдроми та клінічні ознаки венеричних захворювань (сифіліс, гонорея, хламідіоз, трихомонадоз, СНІД).
5. Основні напрямки фармакотерапії та групи лікарських засобів.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ШКІРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ І ЗАХВОРЮВАНЬ,
ЯКІ ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххакзен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
12. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
13. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Викторов А.П., Передерий В.Г., Щербак А.В. Взаимодействие лекарств и пищи. – К.: Здоров'я, 1991.-240с.
16. Кулага В.В., Романенко І.М. Алергічні захворювання шкіри.-К.: Здоров'я, 1997. – 256с.
17. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
18. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.
19. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
20. Насонова В.А., Астапенко М.Т. Клиническая ревматология. – М.: Медицина. 1990. – 319 с.
21. Родионов А.Н. Справочник по кожным и венерическим болезням. - СПб: Издательство «Питер», 2000. –256 с.
22. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.
23. Шкірні та венеричні хвороби. Навчальний посібник /Л.С. Новосад, Р.В. Лабінський, О.А. Каденко та ін., - К., Здоров'я, 2000. –208 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 60 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

- 1.Таблиці.
- 2.Схеми.
- 3.Набори завдань вихідного рівня.
- 4.Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ШКІРНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ І ЗАХВОРЮВАНЬ,
ЯКІ ПЕРЕДАЮТЬСЯ СТАТЕВИМ ШЛЯХОМ»**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №17.

ФАРМАКОТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як основні видипорушення менструального циклу: аменорея, гіпо- і гіперменструальний синдром, запальні захворювання піхви, шийки матки, маткових труб та яєчників, основні прояви ранніх та пізніх гестозів, слабкість пологової діяльності, ембріотоксична та тератогенна дія ліків, сучасна медикаментозна контрацепція, клінічні прояви та лікування трихоманозного вагініту, основні клінічні прояви статевих дисфункцій, фармакотерапія клімактеричних порушень.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення ефективної та безпечної фармакотерапії захворювань статевих органів у жінок та функціональних порушеннях менструального циклу; при патології вагітних та пологах; фармакотерапії трихоманоза та кандидоза статевих органів.

Конкретні цілі

1. Сучасні проблеми статевих хвороб.
2. Соціальне та практичне значення лікування менструальних порушень та принципів контрацепції.
3. Практичне значення сучасного лікування вірусних та бактеріальних статевих захворювань, а також захворювань, які передаються статевим шляхом, роль провізора.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Основні видипорушення менструального циклу: аменорея, гіпо- і гіперменструальний синдром.
2. Запальні захворювання піхви, шийки матки, маткових труб та яєчників.
3. Основні прояви ранніх та пізніх гестозів.
4. Слабкість пологової діяльності.
5. Ембріотоксична та тератогенна дія ліків.
6. Сучасна медикаментозна контрацепція.
7. Клінічні прояви та лікування трихоманозного вагініту.
8. Основні клінічні прояви статевих дисфункцій.
9. Фармакотерапія клімактеричних порушень.

ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ «ФАРМАКОТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ»

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепяхин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
12. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
13. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
16. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
17. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів.

Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ФАРМАКОТЕРАПІЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ”

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА №18. ФАРМАКОТЕРАПІЯ ГОСТРИХ ОТРУЄНЬ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Проблема гострих отруєнь є актуальною проблемою сучасної медицини. Програмою передбачено вивчення таких питань як поняття про гострі отруєння, загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях, антидотна терапія, симптоматична терапія при гострих отруєннях, побутові отруєння: отруєння алкоголем і сурогатами алкоголю, кислотами і лугами, симптоматика, невідкладна допомога, медичні отруєння: медикаментами (барбітуратами, антигістамінними засобами, серцевими глікозидами, бензодіазепінами, наркотичними анальгетиками), випадки самолікування, в результаті помилки медичного персоналу чи фармацевта, їх профілактика, невідкладна допомога, біологічні отруєння: рослинами, грибами, укуси отруйних комах, змій, невідкладна допомога.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи проведення фармакотерапії гострих отруєнь.

Конкретні цілі

1. Види отруєнь
2. Загальні принципи невідкладної терапії при гострих отруєннях
3. Роль провізора в профілактиці медичних отруєнь.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Поняття про гострі отруєння.
2. Загальні принципи надання невідкладної допомоги при гострих отруєннях.
3. Антидотна терапія.
4. Симптоматична терапія при гострих отруєннях.
5. Побутові отруєння: отруєння алкоголем і сурогатами алкоголю, кислотами і лугами.
6. Симптоматика.
7. Невідкладна допомога.
8. Медичні отруєння: медикаментами (барбітуратами, антигістамінними засобами, серцевими глікозидами, бензодіазепінами, наркотичними анальгетиками), випадки самолікування, в результаті помилки медичного персоналу чи фармацевта.
9. Їх профілактика.
10. Невідкладна допомога.
11. Біологічні отруєння: рослинами, грибами, укуси отруйних комах, змій.
12. Невідкладна допомога.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ФАРМАКОТЕРАПІЯ ГОСТРИХ ОТРУЄНЬ»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаген, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
12. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
13. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
16. Лужнилов Е.А. Клиническая токсикология. – М.: Медицина, 1994. –256 с.
17. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
18. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.
19. Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
20. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів ітогового контролю.

**ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
“ФАРМАКОТЕРАПІЯ ГОСТРИХ ОТРУСІНЬ”**

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА **НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА**

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Програмою передбачено вивчення таких питань як симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при гострій серцево-судинній патології: набряк легенів; напад стенокардії; гостра судинна недостатність (колапс); гіпертонічна криза, основні симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при невідкладних станах в ендокринології: гіпоглікемічна кома; гіперглікемічна кома, основні симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при жовчнокам'яній та сечокам'яній коліці, невідкладна долікарська допомога при ушкодженні м'який тканин, суглобів, кісток, опіках та відмороженнях, кровотечі.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: уміти становити вид невідкладного стану та надати долікарську невідкладну допомогу.

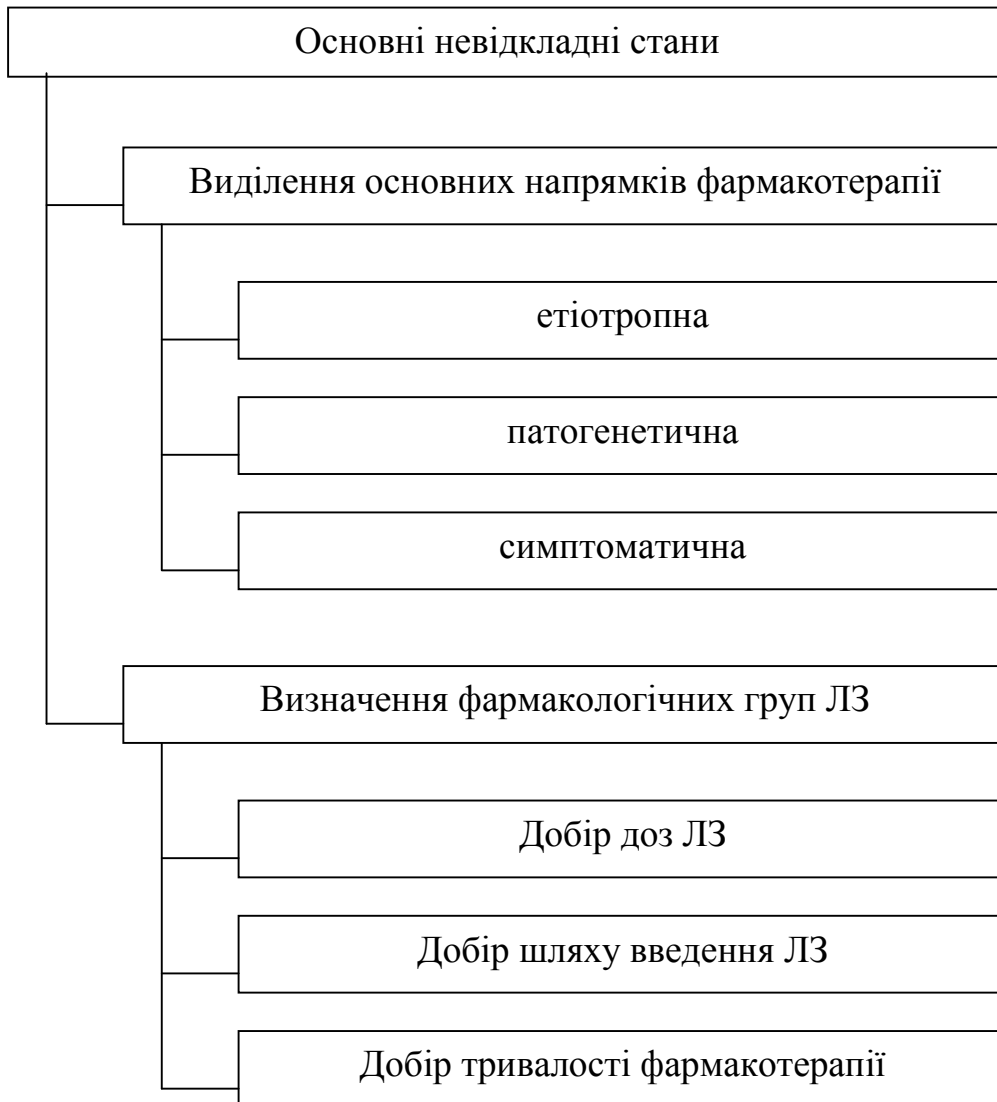
Конкретні цілі

1. Основна долікарська допомога при невідкладних станах.
2. Роль провізора в долікарській невідкладній допомозі.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при гострій серцево-судинній патології: набряк легенів; напад стенокардії; гостра судинна недостатність (колапс); гіпертонічна криза.
2. Основні симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при невідкладних станах в ендокринології: гіпоглікемічна кома; гіперглікемічна кома.
3. Основні симптоми та загальні принципи долікарської невідкладної фармакотерапії при жовчнокам'яній та сечокам'яній коліці.
4. Невідкладна долікарська допомога при ушкодженні м'який тканин, суглобів, кісток, опіках та відмороженнях, кровотечі.

ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ “НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА”

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. Аптекарь/ Гл. ред. Г.Л. Вышковский.-М.:РЛС, 2005,2004.-1184с.
2. Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
3. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
4. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
5. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
6. Компендиум, 2006 – лекарственные препараты. – Київ: МОРІОН, 2006. – 2270с.
7. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
8. Лекарственные препараты Украины 1999-2000. – Харьков: Прапор, НФАУ, 1999. – Т.1. – 423 с., Т.2. – 638 с., Т.3. – 432 с.
9. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
10. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
11. Огороков А.Н. Лечение болезней внутренних органов: В 4х томах. – Минск: Высшая школа, 1997. – Т.1 – 552с., Т.2 – 596с., Т.3 – 464с., Т.4 – 480с.
12. Пропедевтика внутренних болезней /Под ред. В.Х. Василенко, А.Л. Гребенева. – М.: Медицина. 1989. – 512с.
13. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххахзен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
14. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
15. Фармакотерапія / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
16. Неотложные состояния в клинике внутренних болезней /Грицюк А.И., Голиков А.П., Мерзон А.К. и др./ под ред. А.И. Грицюка. – К.: Здоров'я, 1985. – 592с.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів. Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакоterapiї, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакоterapiї.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ
“НЕВІДКЛАДНА ДОПОМОГА”

№	Етапи	Час (хв)	Засоби навчання	Устаткування	Місце проведення
1	Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тестові завдання за темою	ПК	Навчальна кімната
2	Перевірка виконання самостійної роботи	20	Таблиці, малюнки, алгоритми	Слайди	Навчальна кімната
3	Знайомство с тематичними хворими, розбір листів лікарських призначень	40	Історії хвороб, листи лікарських призначень		Палати відділень
4	Рішення ситуаційних задач	20	Набір ситуаційних задач		Навчальна кімната
5	Контроль кінцевого рівня знань	20	Тести	ПК	Навчальна кімната

ТЕМА

ЗАКЛЮЧНЕ ЗАНЯТТЯ

ЗНАЧЕННЯ ТЕМИ В ПРЕДМЕТІ

Вірне розуміння місця провізора у системі медичної допомоги сприятиме більш ефективній роботі всієї системи охорони здоров'я. Програмою передбачено вивчення таких питань як наукова інформація о нових лікарських засобах як міра регулювання їх застосування, основні джерела інформації про нові лікарські препарати та медикаменти, знятих з виробництва, загальні принципи підготовки інформаційного повідомлення, що максимально відповідає вимогам практичної медицини (сигнальний листок), організація роботи кабінетів фармацевтичної інформації, організація і роль інформаційно-консультативної роботи провізора серед населення і попереджень наслідків самолікування.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Загальна ціль: вивчити загальні принципи підготовки інформаційних повідомлень.

Конкретні цілі

1. Значення кваліфікованої інформації про нові лікарські засоби в клініці.
2. Роль провізора в інформаційно-консультативній роботі.

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

1. Наукова інформація о нових лікарських засобах як міра регулювання їх застосування.
2. Основні джерела інформації про нові лікарські препарати та медикаменти, знятих з виробництва.
3. Загальні принципи підготовки інформаційного повідомлення, що максимально відповідає вимогам практичної медицини (сигнальний листок).
4. Організація роботи кабінетів фармацевтичної інформації.
5. Організація і роль інформаційно-консультативної роботи провізора серед населення і попереджень наслідків самолікування.

**ГРАФОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ЗАНЯТТЯ ДО ТЕМИ
«ЗАКЛЮЧНЕ ЗАНЯТТЯ. ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА ПРОВІЗОРА»**

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИКЛАДАЧІВ

1. .Базисная и клиническая фармакология. /Под ред. Бертрама Г.Катцунга. – М.-СПб: Бином-Невский диалект, 1998. – 670с.
2. Белоусов Ю.Б., Моисеев В.С., Лепахин В.К. Клиническая фармакология и фармакотерапия. – М.: Универсум Паблишинг, 2000.- 541с.
3. Клінічна фармакологія: У 2-х томах / За ред. І.К.Латогуза, Л.Т.Малої, А.Я. Циганенка. - Харків: Основа, 1995. - Т. 1. – 628с.
4. Клиническая фармакология и фармакотерапия /Под ред. В.Г. Кукеса, А.К. Стародубцева. – М.: ГЕОТАР-Медиа. 2006. – 640с.
5. Кукес В.Г. Клиническая фармакология. – Изд. 2, перераб. и доп. – М.: Гэотар Медицина, 1999. – 528с.
6. Лихтенштейн Е.И. Помнить о больном. Пособие по медицинской деонтологии. – К.: Вища школа, 1978. – 176 с.
7. Налетов С.В. Клиническая фармакология.- Севастополь: «Вебер», 2003.-672 с.
8. Фармакотерапия. Клиническая фармакология: Практич. рук. /Ф. фон Бруххаксен, Х. Гробекер и др./ под ред. Г. Фюльграффа, Д. Пальма; Пер.с нем. Г.И. Шаранды и др. – Мн.: Беларусь, 1996. – 689с.
9. Фармакотерапія /За ред. Б.А. Самури, А.С. Свінціцького. – К.: Медицина. 2012. – 951с.
10. Фармакотерапия / Под ред. акад. Б.А. Самуры. – Харьков: Прапор; НФАУ, 2000. Т.1. – 672 с., Т.2. – 656 с.
11. Фармакотерапія / Під ред. О.В. Крайдашенко, І.Г. Крупновицької, І.М. Кліща, В.Г. Лизогуба.-В.:Нова Книга, 2010. - 644с.
12. Лазарева Д.Н. Действие лекарственных средств при патологических состояниях. – М.: Медицина, 1990.-288с.
13. Мельников А. Фармацевт и самолечение // Аптечный рынок. – 1998. - №2.– С.36-37.
14. 11.Нестероидные обезболивающие противовоспалительные средства / Под ред. Трещинского А.М..- К.: Вища школа, 1996.-126 с.
15. Система безрецептурных препаратов в Украине – какой ей быть?// Провизор. – 1997. - С.11-12.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЗАНЯТТЯ

Визначення вихідного рівня знань.

Визначення вихідного рівня знань проводиться шляхом вирішення студентами тестових завдань. Викладач перевіряє їх згідно з еталонами відповідей, обговорює результати

Опитування за основними питаннями теми заняття.

Шляхом індивідуального опитування кожного студента за питаннями щодо теми заняття викладач має змогу визначити теоретичний рівень знань студентів.

Відповіді обговорюються всіма студентами, доповнюються, поширюються під керівництвом викладача.

Самостійна робота студентів.

Студенти проводять опитування хворих за темою заняття. Особливу увагу наділяють скаргам, анамнезу життя та захворювання, алергологічному анамнезу, визначають основні симптоми та синдроми, які дозволяють припустити дане захворювання, студенти визначають основні напрямки фармакотерапії, пропонують окремі групи лікарських засобів, визначають дози та шляхи введення.

На протязі самостійної роботи викладач коректує відповіді, обговорює різні варіанти фармакотерапії.

Аналіз і підсумок роботи студентів.

Підсумок заняття проводиться вирішенням ітогового тестового контролю.

Студентам пропонується вирішити тести формату А. Викладач перевіряє правильність вирішення за еталонами відповідей. Проводиться аналіз роботи кожного студента на занятті.

Місце та час проведення заняття.

Заняття зі студентами-фармацевтами проводиться на протязі 120 хвилин. Заняття проводяться в учбовій кімнаті. Курація хворих відбувається в палатах терапевтичного відділення 6-ї клінічної лікарні, відділеннях терапевтичного профілю КУ «ЗОКЛ» ЗОР.

Оснащення занять.

1. Таблиці.
2. Схеми.
3. Набори завдань вихідного рівня.
4. Набори тестів ітогового контролю.

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ “ ІНФОРМАЦІЙНА РОБОТА ПРОВІЗОРА ”

Розділи заняття	Час (хвилини)	Оснащення
1. Контроль вихідного рівня знань	20	Контрольні питання, тести
2. Заслуховування й обговорення інформаційних повідомлень.	80	Реферати
3. Підсумок заняття	20	

І

РЕЦЕНЗІЯ

на рукопис навчально-методичного посібника до практичних занять з фармакотерапії для викладачів фармацевтичного факультету

Питання вивчення фармакотерапії, особливо в ракурсі її раціональності, набуває сьогодні в Україні особливого значення через зростаючий арсенал на фармацевтичному ринку лікарських засобів (ЛЗ), значну частку фармакотерапії серед всіх видів лікування (загалом близько 80%), зростання її вартості тощо.

Участь провізора в проведенні лікарської терапії сприяє своєчасному забезпеченню хворого лікарськими засобами оптимальної якості, встановленню максимально раціональних шляхів та режимів введення, запобіганню призначенню несумісних лікарських препаратів, зниженню побічної дії ліків, а також зменшенню поліпрагмазії.

Навчально-методичний посібник допоможе викладачу викласти студентам основні принципи фармакотерапії і її значення для повсякденної діяльності: здійснювати адекватний вибір і рекомендувати найефективніші і безпечніші препарати хворим в кожній конкретній ситуації, визначити оптимальний режим дозування, спосіб введення.

Загалом, рукопис може бути рекомендована до друку в задуманому форматі навчально-методичного посібника і використовуватися для підготовки майбутніх провізорів.

Зав. кафедри внутрішніх хвороб З
Запорізького державного
медичного університету
д.мед.н., професор

Доценко С.Я.

РЕЦЕНЗІЯ

на навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакотерапії для викладачів фармацевтичного факультету

В наш час основною метою професійної діяльності провізора є не стільки збільшення асортименту і якості лікарських препаратів на ринку, скільки підвищення ефективності та безпеки лікарської терапії конкретного хворого. Для здійснення цієї мети Міжнародна фармацевтична федерація зобов'язує всіх практикуючих фармацевтів забезпечити кожному хворому належну якість фармацевтичної опіки.

Теоретичною базою при проведенні консультативної роботи серед лікарів та населення з питань раціональної лікарської терапії й при здійсненні провізорами фармацевтичної опіки пацієнтів є фармакотерапія. Для цього фармацевт повинен надати хворому повну інформацію про ліки, лікарські форми й особливості їх застосування.

Для підвищення якості знань розроблена єдина структура практичного заняття, що включає контроль вихідного рівня знань, самостійну роботу студентів, практичну частину і тестовий контроль кінцевого рівня знань. Викладач визначає хворого, якого студенти курирують на практичних заняттях. Навчально-методичний посібник допомагає викладачу узагальнути цю роботу.

Навчально-методичний посібник допоможе викладачу на практичних заняттях закласти основи вивчення студентами клінічної фармакології, фармацевтичної опіки, що передбачає інтеграцію викладання з клінічною фармацією та формування умінь застосовувати знання з фармакотерапії в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності,

Загалом, рукопис може рекомендуватись до друку в задуманому форматі навчально-методичного посібника для викладачів.

Професор кафедри фармакології
ЗДМУ, д.мед.н., професор

В.Р. Стець

ВИТЯГ
з протоколу № 10
засідання кафедри клінічної фармакології, фармації,
фармакотерапії і косметології
Запорізького державного медичного університету
від «22» січня 2014 р.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

Про затвердження навчально-методичних робіт кафедри.

СЛУХАЛИ:

Проф. Крайдашенко О.В. доповів про рукопис навчально-методичного посібника до практичних занять з фармакотерапії за кредитно-модульною системою (модуль 1,2) для викладачів фармацевтичного факультету (автори: О.В. Крайдашенко, Т.О. Самура), обґрунтував необхідність його використання в навчальному процесі.

УХВАЛИЛИ:

Навчально-методичний посібник до практичних занять з фармакотерапії за кредитно-модульною системою (модуль 1,2) для викладачів фармацевтичного факультету затвердити і рекомендувати до розгляду на засіданні циклової методичної комісії фармацевтичних дисциплін ЗДМУ.

Голова, професор

О.В.Крайдашенко

Секретар

Л.В. Ситнікова

Обґрунтування використання

навчально-методичного посібника до практичних занять з фармакоterapiї за кредитно-модульною системою (модуль 1,2) для викладачів фармацевтичного факультету.

Навчально-методичний посібник вперше розробили співробітники кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакоterapiї і косметології для проведення практичних занять на засадах кредитно-модульної системи з дисципліни «Фармакоterapiя» для викладачів фармацевтичного факультету.

Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною системою відповідно до вимог Болонського процесу. Студенти на практичних заняттях вчаться визначати головні напрямки фармакоterapiї, раціональні схеми лікування захворювань, групи лікарських засобів.

Досягти цієї мети можливо шляхом оптимального поєднання теоретичного курсу з практичними заняттями, на яких теоретичні відомості про етіологію, патогенез, методи діагностики та лікування захворювань реалізуються в процесі клінічних досліджень, набувається здатність студентів мислити категоріями фармакотерапевтичної логіки.

Належне засвоєння фармакоterapiї можливе при застосуванні сучасних методів викладання (лекції, практичні заняття, самостійна робота, широке впровадження в навчальний процес інтерактивних технологій і комп'ютерної техніки).

На практичних заняттях під керівництвом викладача студенти повинні проводити розбір історії хвороби чи клінічних ситуаційних задач. При вивченні ряду захворювань доцільно формувати в студентів уміння складати схеми лікування, вирішувати клінічні ситуаційні задачі. Під час розбору історії хвороби чи клінічної задачі викладач показує, як реалізуються цільові види діяльності для рішення питань проведення раціональної і безпечної фармакоterapiї.

Посібник вперше розроблений за кредитно-модульною системою, раніше ніде не використовувався та не був в друкованому вигляді. Посібник є інтелектуальною власністю співробітників кафедри клінічної фармакології, фармації, фармакоterapiї і косметології Запорізького державного медичного університету.

Зав. кафедри клінічної фармакології,
фармації, фармакоterapiї і косметології
ЗДМУ, професор

О.В. Крайдашенко